

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Н.Е. ШТОМПЕЛЬ

**ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«ОСНОВИ МІСТОБУДУВАННЯ І АРХІТЕКТУРИ»

*(для студентів 2 курсу денної, 3 курсу заочної форм навчання та ФПО,
за напрямом підготовки 6.050701 Електротехніка та електротехнології
зі спеціальності "Світлотехніка і джерела світла")*

Харків - ХНАМГ – 2011

Програма та робоча програма навчальної дисципліни **«Основи містобудування і архітектури»** (для студентів 2 курсу денної , 3 курсу заочної форм навчання та ФПО, за напрямом підготовки 6.050701 Електротехніка та електротехнології зі спеціальності "Світлотехніка і джерела світла"). /Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, уклад.: Н.Е. Штомпель, – Х.: ХНАМГ, 2011. – 23 с.

Автор: Н.Е. Штомпель

Рецензент: професор Семенов В.Т.

Рекомендовано кафедрою містобудування протокол № 1 від 30.08.2010 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	8
1.4. Рекомендована навчальна література.....	8
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни.....	10
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	12
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	12
2.2. Зміст програми.....	13
2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями.....	15
2.2.2. План лекційного курсу.....	15
2.2.3. План практичних занять.....	16
2.2.4. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	17
2.2.5. Інформаційно-методичне забезпечення.....	20

ВСТУП

Система завдань діяльності випускників спеціальності «Світлотехніка та джерела світла» передбачає розробку і тривимірне моделювання систем освітлення, світловий дизайн та архітектурно-художнє освітлення, світлове оформлення міст, спортивних споруд, великих і малих архітектурних форм, інтер'єрів.

Світлотехніка як наука щільно пов'язана з архітектурою. Для ефективного виконання покладених на них завдань майбутні випускники цієї спеціальності повинні володіти певною містобудівною та архітектурною термінологією. Серед теоретичних аспектів дисципліни «Основи містобудування і архітектури» для студентів спеціальності «Світлотехніка та джерела світла» можна виділити: основи архітектурної композиції, дизайн міського середовища, естетичні аспекти формування містобудівних ансамблів і ландшафтних комплексів, зон відпочинку та оздоровлення населення.

Спеціалісти, які мають бажання присвятити себе діяльності в галузі світлового дизайну та архітектурно-художнього освітлення, у ході засвоєння цього курсу отримують можливість розширити свій кругозір, отримати знання з історії містобудування та архітектури, проаналізувати величезний об'єм візуальної інформації стосовно найвизначніших пам'яток архітектури та мистецтва.

При викладанні дисципліни враховується її взаємозв'язок з рядом інших галузевих курсів: мистецтво освітлення та технології освітлення, установки декоративно-художнього освітлення і реклама, освітлення міст та спортивних споруд, комп'ютерні інформаційні технології в світлотехніці, що дозволяє розглядати вказані галузеві питання синтетично.

Програма розроблена на основі: “Освітньо-кваліфікаційної характеристики підготовки бакалаврів за спеціальністю 7.090605 “Світлотехніка та джерела світла”, що погоджена Міністерством освіти і науки України 27 грудня 2002 р., СВО ХНАМГ Навчальний план спеціальності “ Світлотехніка та джерела світла ” (бакалавр) – 7.090605 - 2007 р.

Програма ухвалена кафедрою містобудування, протокол № 1 від 30.08.2010 р. та Вченою радою факультету електропостачання та освітлення міст № 1 від 28.08.2009 р.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета та завдання вивчення дисципліни:

Опанування студентами систем знань, сучасних підходів, форм, методів, технік та засобів, здібностей, якостей та навичок виділення історичних закономірностей і освоєння теоретичних питань містобудівної та архітектурної діяльності людини, а також результатів цієї діяльності – штучного середовища, що втілене в будинках, спорудах, містобудівних утвореннях, великих містах та мегаполісах.

Предмет вивчення дисципліни:

Вітчизняний та закордонний досвід зовнішніх та внутрішніх чинників сучасного розвитку містобудування і архітектури. Найвидатніші будівлі і споруди в історії людства. Естетичні та композиційні аспекти планувальних рішень населених місць і регіонів, їх окремих частин і комплексів.

Таблиця 1.1 — Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

<i>Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни</i>	<i>Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну</i>
	Мистецтво освітлення та технології освітлення
	Установки декоративно-художнього освітлення і реклама
	Освітлення міст та спортивних споруд
	Комп'ютерні інформаційні технології в світлотехніці

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни (відповідно до стандартів ОПП)

Модуль МІСТОБУДУВАННЯ (54 год /1,5 кр ECTS)

Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. Загальна історія містобудування та архітектури

Тема 1. Введення в містобудування. Загальна історія містобудування. Історія виникнення міст.

Визначення містобудування. Напрями містобудівної діяльності. Об'єкти містобудування. Суб'єкти містобудування. Законодавство України про містобудування. Загальна історія містобудування. Виникнення перших міст.

Містобудування Месопотамії. Містобудування Стародавнього Єгипту. Фактори й чинники, які мали вплив на розвиток містобудування. Чисельність населення міст. Інженерна підготовка та благоустрій міст.

Тема 2. Історія містобудування Античного світу

Містобудування Стародавньої Греції. Кліматичні умови і фактори, які мають вплив на розвиток містобудівної діяльності. Планувальна система міських вулиць. “Сітка Гіпподама”. Форми планів міст. Територіальне зростання міст. Вплив типу політичного устрою і системи управління містом на містобудування.

Містобудування Стародавнього Риму. Вибір місця для будівництва міст. Функціональна типологія міст. Стандартизація планів міст. “Римське” перехрестя. Виникнення вулиці. Житлове та цивільне будівництво. Інженерна інфраструктура міст. Система водопостачання та водовідведення. Ландшафтне будівництво. Протипожежні заходи. Будівельні матеріали і технології.

Тема 3. Історія європейського містобудування V-XIX ст.

Містобудування Середньовічної Європи. Загальна характеристика містобудування. Нерегулярні планувальні системи міських вулиць. Містобудування епохи Ренесансу та Бароко. Містобудівна реконструкція. Класицизм у містобудуванні XVII-XVIII ст. Планування міст США. Містобудівні тенденції XIX ст. Інженерна перебудова міст. Розвиток зовнішнього транспорту. Містобудівна реконструкція. Реконструкція Парижу під керівництвом барона Османа.

ЗМ 1.2. Теорія містобудування і архітектури.

Тема 4. Містобудівні теорії XX ст.

Еволюція містобудівних ідей. Концепції міста-сада та передмістя-сада. Урбаністичні концепції XX ст. Концепція соцміста. Дезурбанізм. Концепція лінійного міста.

Місто: поняття, сутність, кількісні критерії. Функції і морфологія міст. Модель функціональної типології за домінуванням містоутворюючих галузей. «Професія» міста. Функціональні зони міста. Сучасний етап функціонального зонування.

Тема 5. Функціонально-планувальна організація поселень в Україні

Основні види територій міських поселень за функціональним призначенням. Сельбищна територія. Основні структурні елементи сельбищної території. Виробнича територія. Розміщення виробничих зон, їх структурних елементів. Санітарно-захисні зони. Ландшафтно-рекреаційна територія, її склад. Номенклатура функціональних елементів озелених територій міста. Комунально-складська зона.

Тема 6. Урбанізація та її вплив на містобудівні процеси

Визначення урбанізації. Урбанізація в ході промислової революції. Виникнення міських агломерацій. Просторова структура агломерації. Міста-супутники. Формування мегалополісів. Стадії урбанізації. Розвиток процесів субурбанізації. Постіндустріальне місто. Глобальна система світових міст.

ЗМ 1.3. Архітектурна композиція і дизайн.

Тема 7. Містобудування в системі місцевого самоврядування в Україні

Управління містобудівною галуззю. Місцеве самоврядування в Україні. Система місцевого самоврядування. Організаційно-правова основа місцевого самоврядування. Виконавчі органи рад. Повноваження у галузі будівництва. Містобудівна документація. Види, склад, порядок розробки та затвердження містобудівної документації. Державне регулювання у сфері містобудування. Державні стандарти, норми і правила в сфері містобудування.

Регулювання планування і забудови території. Організація планування територій. Генеральна схема планування території України. Планування територій на регіональному рівні. Планування територій на місцевому рівні. Генеральний план населеного пункту. Нормативне регулювання планування, забудови та іншого використання територій. Регіональні правила забудови. Місцеві правила забудови. Зонінг територій. Дозвіл на будівництво об'єктів містобудування.

Тема 8. Містобудування в контексті сталого розвитку. Глобалізація та її вплив на містобудівні процеси. Містобудування ХХІ ст.

Передумови виникнення концепції сталого розвитку. Сучасні глобальні загрози планетарному розвитку. Всесвітня конференція з розвитку та навколишнього середовища в Ріо-де-Жанейро в 1992 році. «Порядок денний на ХХІ століття». Термін «сталий розвиток». Принципи концепції сталого розвитку. Система індикаторів сталого розвитку. Стале проектування¹ та будівництво. Програми сталого розвитку міст.

¹ Термін “Стале проектування та будівництво” з’явився наприкінці ХХ ст. як спроба реалізації ідей “сталого розвитку” (від англ. Sustainable Development), які були оприлюднені в Декларації Всесвітньої конференції ООН у Ріо-де-Жанейро (1992 р.). Концепція “сталого проектування та будівництва” передбачає зведення будівельних об’єктів, які не зашкоджують навколишньому середовищу, виконані з екологічних матеріалів та засновані на використанні енергозощаджувальних технологій.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

(відповідно до галузевих стандартів ОКХ і засобів діагностики (ЗД): виробничі функції, типові завдання діяльності і вміння (за рівнями сформованості), якими повинні оволодіти студенти внаслідок вивчення даної дисципліни)

Таблиця 1.2 — Освітньо-кваліфікаційні вимоги до підготовки бакалаврів

Вміння та знання (за рівнями сформованості)	Сфери діяльності (виробнича, соціально- виробнича, соціально- побутова, дослідницька)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, технічна, інші)
Знання проблематики сучасної містобудівної діяльності	Виробнича, дослідницька	Створення нових форм, методів і засобів професійного мислення і діяльності
Вільне володіння понятійним і термінологічним апаратом містобудування та архітектури	Виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова, дослідницька	Забезпечення процесів містобудівного управління і регулювання, проектування, реконструкція, експлуатація населених місць і регіонів відповідно до потреб населення і держави
Вміння розробляти проекти, концепції, програми, сценарії та плани містобудівного розвитку населених місць	Виробнича, дослідницька	Оптимізація планувальних рішень населених місць і регіонів
Знання основних історичних етапів становлення містобудівної науки, принципів функціонального зонування території міст, планувальних структур міст, основних видів забудови, методів містобудівної реконструкції	Виробнича, соціально-побутова	Культурно-технічна та соціотехнічна, професійна практика в суспільстві
Вміння здійснювати загальну оцінку території для містобудівного освоєння	Виробнича, дослідницька, соціально-побутова	Управління міськими територіями

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. В.Л. Глазычев. Урбанистика. М.: Европа, 2008 .
2. А.В. Бунин, Л.А. Ильин, Н.Х. Поляков. Градостроительство. Под ред. В.

Шкварикова. – М. Академия архитектуры СССР, 1945.

3. А. Гутнов, В. Глазычев. Мир архитектуры. Лицо города. – М.: Молодая гвардия, 1990.

4. Основы теории градостроительства: Учеб. для вузов. Спец. “Архитектура” / З.Н. Яргина, Я.В. Косицкий, В.В. Владимиров и др. Под ред. З.Н. Яргиной. – М.: Стройиздат, 1986. – 326 с., ил.

5. В.А. Бутягин. Планировка и благоустройство городов. Учебник для вузов. М., Стройиздат, 1974. - 381 с.

6. М.В. Губина. Основы градостроительного менеджмента и мониторинга: Учебное пособие. – К.: ВИРА-Р, 2002. – 248 с.

7. Шутенко Л.Н. “Городской проект” как средство подготовки и переподготовки кадров для управления городом” // Коммунальное хозяйство городов. Вып. 32. – К.: Техніка.-2002.- С.7-10.

8. Семенов В.Т. “Міський проект” – багатоцільова програма розвитку міст” // Коммунальное хозяйство городов. – К.: Техніка.-2002. – Вып.32. -С.10-12.

9. Бабаев В.М. Практика муніципального управління. – Х.: ХДАМГ, 2002.

10. Семенов В.Т., Штомпель Н.Э. “Центр Мегаполис” Харьковской государственной академии городского хозяйства – инновационная структура в сфере городских технологий и управления городским развитием // Международная научно-практическая конференция “Актуальные проблемы градостроительства и жилищно-коммунального комплекса”.– М., 2003.– С.72-77.

11. Бабаев В.Н. Проблемы стратегического планирования муниципального развития в условиях переходных экономик // Коммунальное хозяйство городов.– К.: Техніка.-2002.- Вып. 37.– С. 3-6.

12. Білоконь Ю.М. Генеральна схема планування території України як інформаційний ресурс сталого розвитку міст // Коммунальное хозяйство городов. – К.: Техніка.-2002.- Вып. 36, – С.13-18.

13. Бабаев В.Н., Семенов В.Т., Шутенко Л.Н. “Центр Мегаполис” – инновационная структура для реформирования жилищно-коммунального хозяйства г. Харькова” // Коммунальное хозяйство городов. – К.: Техніка.-2003. – Вып. 49. - С.3-8.

14. Ключниченко Е.Е. Современные проблемы и задачи формирования энергоэффективных городов. - К.: Техніка.-2003.- Вып. 49. - С.8-14.

15. Семенов В.Т., Шипулин В.Д., Штомпель Н.Э. Оптимизация использования территориальных ресурсов мегаполиса Харькова путем создания единого информационного поля. // Коммунальное хозяйство городов. – К.: Техніка.-2002. – Вып. 49. - С.230-235.

16. Саваренская Т.Ф. «Западноевропейское градостроительство 17-19 веков». – М.; Стройиздат, 1988. 275 с.,ил.

17. Бунин А.В., Саваренская Т.Ф. История градостроительного искусства. В 2 т. - М.: Стройиздат, 1979. - Т.1: Градостроительство рабовладельческого строя и феодализма. - 495 с. - Т.2: Градостроительство XX века в странах капиталистического мира. – 411 с.

1.5. Анотації програми навчальної дисципліни

Анотація програми навчальної дисципліни

Мета та завдання вивчення дисципліни: Опанування студентами систем знань, сучасних підходів, форм, методів, технік та засобів, здібностей, якостей та навичок виділення історичних закономірностей і освоєння теоретичних питань містобудівної та архітектурної діяльності людини, а також результатів цієї діяльності – штучного середовища, що втілене в будинках, спорудах, містобудівних утвореннях, великих містах та мегаполісах.

Предмет вивчення дисципліни: Вітчизняний та закордонний досвід зовнішніх та внутрішніх чинників сучасного розвитку містобудування і архітектури. Найвидатніші будівлі і споруди в історії людства. Естетичні та композиційні аспекти планувальних рішень населених місць і регіонів, їх окремих частин і комплексів.

“ОСНОВИ МІСТОБУДУВАННЯ І АРХІТЕКТУРИ”

ЗМ 1.1. Загальна історія містобудування та архітектури.

ЗМ 1.2. Теорія містобудування і архітектури.

ЗМ 1.3. Архітектурна композиція і дизайн.

Аннотация программы учебной дисциплины

Цели и задачи изучения дисциплины: освоение студентами системы знаний, современных подходов, форм, методов, техник и средств, способностей, качеств и навыков выделения и осмысления исторических закономерностей и освоение теоретических вопросов градостроительной и архитектурной деятельности человека а также результатов этой деятельности - искусственной среды, воплощенной в зданиях, сооружениях, их комплексах, градостроительных образованиях, крупных городах и мегаполисах.

Предмет изучения дисциплины: отечественный и зарубежный опыт внешних и внутренних факторов современного развития градостроительства и архитектуры.

"ОСНОВЫ ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ"

ЗМ1.1. Общая история градостроительства и архитектуры.

ЗМ1.2. Теория градостроительства и архитектуры.

ЗМ1.3. Архитектурная композиция и дизайн.

The summary of the program of a subject matter

Aims studying the discipline: the development of the students of knowledge, modern approaches, forms, methods, techniques and tools, skills, qualities and skills of highly effective selection and interpretation of historical patterns and theoretical issues of urban human activities in the context of globalization and the results of this work - the built environment, embodied in the buildings, structures, and their complexes, urban entities, major cities and metropolitan areas.

The object of study subjects: domestic and foreign experience of external and internal factors of modern urban development, the structure of urban development and its legal framework. Socio-economic, political, environmental, technological characteristics of urban development. Optimization of planning decisions localities and regions of modern cities, improving the planning exercise. Urbanization and globalization, ecology and resource conservation.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 2.1 — Розподіл обсягу навчальної роботи студента

<i>Призначення: підготовка спеціалістів</i>	<i>Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 1,5 Модулів – 1 Змістовних модулів – 3 Загальна кількість годин - 54	Напрямок: “Електротехніка та електромеханіка” Спеціальність: 7.090605 “Світлотехніка та джерела світла” Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр	Статус дисципліни: основна Рік підготовки: 2-й Семестр: 4-й Лекції – 32 год. Вид підсумкового контролю: залік - 2

Структура робочої програми навчальної дисципліни «Основи містобудування і архітектури» наведена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 — Структура навчальної дисципліни «Основи містобудування і архітектури»

Спеціальність, Спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Семестр	Загальний обсяг		Годин									
		Кредити	Години	Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі			Іспити	Заліки
					Лекції	ІЗ семінари	ЛР		КР	КП/Кур	РГР		
Спеціальність 7.090605	4	1,5	54	32	32	-	-	-	-	-	-	-	16

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних лекційних занять з використанням мультимедійного обладнання і самостійної роботи. Важливим елементом успішного засвоєння матеріалу курсу є самостійна робота студента з написанням реферативних робіт, вивченням літератури, ілюстративних матеріалів, матеріалів електронних енциклопедій та ін. Усі види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.2. Зміст програми

Модуль ОСНОВИ МІСТОБУДУВАННЯ І АРХІТЕКТУРИ **(72 год / 2)**

Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. Загальна історія містобудування і архітектури

Тема 1. Введення в містобудування і архітектуру. Загальна історія містобудування і архітектури. Історія виникнення міст. Містобудування і архітектура Стародавнього Сходу

Визначення містобудування і архітектури. Напрями містобудівної і архітектурної діяльності. Об'єкти містобудування і архітектури. Суб'єкти містобудування і архітектури. Законодавство України про містобудування і архітектуру. Загальна історія містобудування і архітектури. Виникнення перших міст. Містобудування і архітектура Месопотамії. Містобудування і архітектура Стародавнього Єгипту. Фактори й чинники, які мали вплив на розвиток містобудування і архітектури. Чисельність населення міст. Інженерна підготовка та благоустрій міст.

Тема 2. Історія містобудування Античного світу

Містобудування Стародавньої Греції. Кліматичні умови і фактори, які мають вплив на розвиток містобудівної діяльності. Планувальна система міських вулиць. “Сітка Гіпподама”. Форми планів міст. Територіальне зростання міст. Вплив типу політичного устрою і системи управління містом на містобудування.

Містобудування Стародавнього Риму. Вибір місця для будівництва міст. Функціональна типологія міст. Стандартизація планів міст. “Римське” перехрестя. Виникнення вулиці. Житлове та цивільне будівництво. Інженерна інфраструктура міст. Система водопостачання та водовідведення. Ландшафтне будівництво. Протипожежні заходи. Будівельні матеріали і технології.

Тема 3. Історія європейського містобудування V-XIX ст.

.Містобудування Середньовічної Європи. Загальна характеристика містобудування. Нерегулярні планувальні системи міських вулиць. Містобудування епохи Ренесансу та Бароко. Містобудівна реконструкція. Класицизм у містобудуванні XVII-XVIII ст. Планування міст США. Містобудівні тенденції XIX ст. Інженерна перебудова міст. Розвиток зовнішнього транспорту. Містобудівна реконструкція. Реконструкція Парижу під керівництвом барона Османа.

ЗМ 1.2. Теорія і практика сучасного містобудування.

Тема 4. Містобудівні теорії XX ст.

Еволюція містобудівних ідей. Концепції міста-сада та передмістя-сада. Урбаністичні концепції XX ст. Концепція соцміста. Дезурбанізм. Концепція

лінійного міста.

Місто: поняття, сутність, кількісні критерії. Функції і морфологія міст. Модель функціональної типології за домінуванням містоутворюючих галузей. «Професія» міста. Функціональні зони міста. Сучасний етап функціонального зонування.

Тема 5. Функціонально-планувальна організація поселень в Україні

Основні види територій міських поселень за функціональним призначенням. Сельбищна територія. Основні структурні елементи сельбищної території. Виробнича територія. Розміщення виробничих зон, їх структурних елементів. Санітарно-захисні зони. Ландшафтно-рекреаційна територія, її склад. Номенклатура функціональних елементів озелених територій міста. Комунально-складська зона.

Тема 6. Урбанізація та її вплив на містобудівні процеси

Визначення урбанізації. Урбанізація в ході промислової революції. Виникнення міських агломерацій. Просторова структура агломерації. Міста-супутники. Формування мегалополісів. Стадії урбанізації. Розвиток процесів субурбанізації. Постіндустріальне місто. Глобальна система світових міст.

ЗМ 1.3. Новітні тенденції у містобудуванні.

Тема 7. Містобудування в системі місцевого самоврядування в Україні

Управління містобудівною галуззю. Місцеве самоврядування в Україні. Система місцевого самоврядування. Організаційно-правова основа місцевого самоврядування. Виконавчі органи рад. Повноваження у галузі будівництва. Містобудівна документація. Види, склад, порядок розробки та затвердження містобудівної документації. Державне регулювання у сфері містобудування. Державні стандарти, норми і правила в сфері містобудування.

Регулювання планування і забудови території. Організація планування територій. Генеральна схема планування території України. Планування територій на регіональному рівні. Планування територій на місцевому рівні. Генеральний план населеного пункту. Нормативне регулювання планування, забудови та іншого використання територій. Регіональні правила забудови. Місцеві правила забудови. Зонінг територій. Дозвіл на будівництво об'єктів містобудування.

Тема 8. Містобудування в контексті сталого розвитку. Глобалізація та її вплив на містобудівні процеси. Містобудування ХХІ ст.

Передумови виникнення концепції сталого розвитку. Сучасні глобальні загрози планетарному розвитку. Всесвітня конференція з розвитку та навколишнього середовища в Ріо-де-Жанейро в 1992 році. «Порядок денний на ХХІ століття». Термін «сталий розвиток». Принципи концепції сталого розвитку. Система індикаторів сталого розвитку. Стале проектування та будівництво. Програми сталого розвитку міст.

2.2.1. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями

Розподіл часу за модулями і змістовними модулями наведений у табл. 2.3

Таблиця 2.3 - Розподіл часу за модулями і змістовними модулями

Модулі (семестри) та змістовні модулі	Всього Кредит/год ин	Форми навчальної роботи				
		Лекційна	Сем., практ.	Лаб.	СРС	Залі к
Модуль	1,5/54	16	32	-	4	2
ЗМ 1.1	0,5/18	6	12	-		
ЗМ 1.2	0,5/18	6	12	-		
ЗМ 1.3	0,5/18	4	8	-	4	2

2.2.2. План лекційного курсу

Таблиця 2.4 – План лекційного курсу навчальної дисципліни

Зміст (теми, підтеми)		Обсяг у годинах
Модуль “Містобудування”		32
ЗМ 1.1. Загальна історія містобудування		6
1	Тема 1. Введення в містобудування. Загальна історія містобудування. Історія виникнення міст. Містобудування Стародавнього Сходу.	2
2	Тема 2. Історія містобудування Античного світу.	2
3	Тема 3. Історія європейського містобудування V-XIX ст.	2
ЗМ 1.2. Теорія і практика сучасного містобудування		6
4	Тема 4. Містобудівні теорії XX сторіччя	2
5	Тема 5. Планування та функціональна організація сучасних міст.	2
6	Тема 6. Урбанізація та її вплив на містобудівні процеси	2
ЗМ 1.3. Новітні тенденції у містобудуванні		4
7	Тема 7. Містобудування в системі місцевого самоврядування в Україні.	2
8	Тема 8. Містобудування в контексті сталого розвитку. Глобалізація та її вплив на містобудівні процеси. Містобудування XXI ст.	2

2.2.3. План організації самостійної роботи

Таблиця 2.5 – План практичних занять навчальної дисципліни

Зміст		Обсяг у годинах
ЗМ 1.1. Загальна історія містобудування		12
1	Практичне заняття 1. Поняття “містобудування”. Підходи у визначенні терміну. Порівняння цих підходів. Напрями містобудівної діяльності	2
2	Практичне заняття 2. Чисельність населення міст. Містобудівні показники для розрахунку чисельності міста. Основні техніко-економічні показники.	2
3	Практичне заняття 3. Класифікація міських та сільських поселень	2
4	Практичне заняття 4. Семінар. Містобудування Стародавнього Єгипту, Стародавньої Індії, Стародавнього Китаю.	2
5	Практичне заняття 5. Планувальні структури міст. Види забудови	2
6	Практичне заняття 6. Поточний тестовий контроль з тематики змістовного модуля	2
ЗМ 1.2. Теорія і практика сучасного містобудування		12
7	Практичне заняття 7. Планувальні структури міст. Вуличні мережі	2
8	Практичне заняття 8. Зовнішній транспорт.	2
9	Практичне заняття 9. Озеленення міст.	2
10	Практичне заняття 10. Функціональне зонування міста	2
11	Практичне заняття 11. Сельбищна територія.	2
12	Практичне заняття 12. Виробнича територія, принципи її розміщення у місті. Поточний тестовий контроль з тематики змістовного модуля	2
ЗМ 1.3. Новітні тенденції у містобудуванні		8
13	Практичне заняття 13. Розрахунок балансу території міста	2
14	Практичне заняття 14. Містобудування в системі місцевого самоврядування в Україні.	2
15	Практичне заняття 15. Урбанізація та її вплив на містобудівні процеси.	2
16	Практичне заняття 16. Глобалізаційні процеси в світі та їх вплив на містобудівну діяльність. Модульний контроль з тематики курсу	2

2.2.4. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Перевірку й оцінювання знань студентів викладач проводить в наступних формах:

1. Оцінювання самостійної роботи студентів (виконання індивідуального завдання у формі реферату з обраної теми).
2. Проведення проміжного контролю.
3. Проведення модульного контролю.

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів наведені в табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Максимальна кількість балів, %
Поточний контроль зі змістовних модулів	
ЗМ 1.1. Загальна історія містобудування - тестування	20
ЗМ 1.2. Теорія і практика сучасного містобудування - тестування	20
ЗМ 1.3. Новітні тенденції у містобудуванні - тестування	20
Звіт з виконання самостійної роботи студента (виконання індивідуального завдання у формі реферату з обраної теми)	40
Всього за модулем	100

Порядок поточного оцінювання знань студентів. Поточне оцінювання здійснюють під час проведення лекційних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- 1) активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- 2) виконання поточного контролю;
- 3) виконання проміжного контролю.

Оцінку "відмінно" ставлять за умови відповідності виконаного завдання студентом або його усної відповіді за усіма шістьма зазначеними критеріями.

Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку. Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;

4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, вирішенні завдань, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах и при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Контроль виконання поставлених задач при проведенні практичних занять здійснюється протягом семестру. За успішне та систематичне виконання поставлених завдань протягом трьох змістових модулів студент отримує оцінку «відмінно» або по 20 % за поточний контроль, якщо студент виконує поставлені завдання з відсутністю окремих розрахунків, які пояснюють вирішення завдання, то він отримує оцінку «добре» або по 15 % за поточний контроль, які враховують у відповідній сумі балів за кожний окремий змістовий модуль.

При оцінюванні практичних завдань увагу приділяють також їх якості і самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проведення поточного контролю. Поточний контроль (тестування) здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на лекційні заняття і самостійне вивчення. Поточний контроль проводять у письмовій формі після того, як розглянуто теоретичний матеріал і виконані самостійні завдання в межах кожної теми змістового модуля. За кожним змістовним модулем проводиться поточне тестування і кожному студенту виставляється відповідна оцінка за отриманою кількістю балів.

Модульний контроль. Модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля і вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації, здійснюють у вигляді тестування.

Після вивчення тем 1-3 (ЗМ 1.1) студенти виконують тестові завдання до першого змістового модуля. Відповідно, після вивчення тем 4-6 (ЗМ 1.2) - тестові завдання до другого змістового модуля.

Відповідно, після вивчення тем 7-8 (ЗМ 1.3) - тестові завдання до третього змістового модуля.

У відповідності до програми навчальної дисципліни „Основи містобудування і архітектури” тестування проводять під час лекційних занять. Загальна тривалість тестів– 15 хвилин. Тестове завдання містить запитання одиничного и множинного вибору різного рівня складності. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються критерії оцінювання.

Для кожного тестового завдання розроблена шкала оцінювання, яка надається викладачем на розгляд студентів до проведення тестового контролю.

Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними темами.

Залікова атестація з дисципліни здійснюється за підсумками усіх видів контролю. Умовою допуску до заліку є:

- сума накопичення балів за трьома змістовними модулями, яка повинна бути не менша, ніж 51 бал (за внутрішнім вузівським рейтингом або системою ESTC) або наявність позитивних оцінок з проміжного модульного контролю (за національною системою);

- обов'язковий захист самостійних робіт з отриманням позитивної оцінки.

Залік проводять за результатами підсумкового письмового тестування.

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в системі ECTS і в національній системі оцінювання результатів навчання згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії.

2.2.5. Інформаційно-методичне забезпечення

Таблиця 2.7– Засоби контролю та структура залікового кредиту

Бібліографічні описи, Інтернет-адреси		ЗМ
Основна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)		
1.	Штомпель Н.Е. Конспект лекцій з дисципліни “Містобудування” для студентів 1 курсу денної форми навчання спеціальності 6.030601 – “Менеджмент організацій”, Харків, ХНАМГ, 2009.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2. ЗМ 1.3.
2.	Закон України “Про основи містобудування”	ЗМ 1.1. ЗМ 1.3.
3.	Закон України “Про архітектурну діяльність”	ЗМ 1.1. ЗМ 1.3.
4.	ДБН 360-92** “Планування та забудова міських і сільських поселень”.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2.
5	Бабаєв В.М. Практика муніципального управління. – Х.: ХДАМГ, 2002.	ЗМ 1.3.
6	Бунин А.В., Саваренская Т.Ф. История градостроительного искусства, Т. I, II – М.: Стройиздат, 1979.	ЗМ 1.1.
7	А.В. Бунин, Л.А. Ильин, Н.Х. Поляков. Градостроительство. Под ред. В. Шкварикова. – М. Академия архитектуры СССР, 1945.	ЗМ 1.1.
8	В.А. Бутягин. Планировка и благоустройство городов. Учебник для вузов. М., Стройиздат, 1974, 381 с.	ЗМ 1.2.
9	М.В. Губина. Основы градостроительного менеджмента и мониторинга: Учебное пособие. – К.: ВИРА-Р, 2002. – 248 с.	ЗМ 1.3.
10	А. Гутнов, В. Глазычев. Мир архитектуры. Лицо города. – М.: Молодая гвардия, 1990.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2. ЗМ 1.3.
11	В.Л. Глазычев. Урбанистика. М.: Европа, 2008 .	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2. ЗМ 1.3.
12	Семенов В.Т., Завальный А.В., Штомпель Н.Е. и др. Правила застройки г. Харкова. Харків: ХДАМГ, 2007. – 217 с.	ЗМ 1.3.
13	Основы теории градостроительства: Учеб. для вузов. Спец. “Архитектура” / З.Н. Яргина, Я.В.Косицкий, В.В.Владимиров и др. Под ред. З.Н.Яргиной. – М.: Стройиздат, 1986. – 326 с., ил	ЗМ 1.2.

Бібліографічні описи, Інтернет-адреси		ЗМ
Додаткова література		
1	Шутенко Л.Н. “Городской проект” как средство подготовки и переподготовки кадров для управления городом” // Коммунальное хозяйство городов. Вып. 32. – К.: Техніка.-2002.- С.7-10.	ЗМ 1.3.
2	Семенов В.Т. “Міський проект” – багатоцільова програма розвитку міст” // Коммунальное хозяйство городов. – К.: Техніка.-2002. – Вып.32. -С.10-12.	ЗМ 1.3.
3	Семенов В.Т., Штомпель Н.Э. “Центр Мегapolis” Харьковской государственной академии городского хозяйства – инновационная структура в сфере городских технологий и управления городским развитием. // Международная научно-практическая конференция “Актуальные проблемы градостроительства и жилищно-коммунального комплекса”.– М., 2003.– С.72-77.	ЗМ 1.3.
4	Білоконь Ю.М. Генеральна схема планування території України як інформаційний ресурс сталого розвитку міст. // Коммунальное хозяйство городов. – К.: Техніка.-2002.- Вып. 36, – С.13-18.	ЗМ 1.3.
5	Бабаев В.Н., Семенов В.Т., Шутенко Л.Н. “Центр Мегapolis” – инновационная структура для реформирования жилищно-коммунального хозяйства г. Харькова”//Коммунальное хозяйство городов. – К.: Техніка.-2003. – Вып. 49. - С.3-8.	ЗМ 1.3.
6	Семенов В.Т., Шипулин В.Д., Штомпель Н.Э. Оптимизация использования территориальных ресурсов мегаполиса Харькова путем создания единого информационного поля. // Коммунальное хозяйство городов. – К.: Техніка.-2002. – Вып. 49. - С.230-235.	ЗМ 1.3.
7	Штомпель Н.Э. Создание инновационных структур (технопарков) как средство обеспечения устойчивого развития г. Харкова //«Коммунальное хозяйство городов». Научно-технический сборник. Вып.:69. Київ, видавництво «Техніка». 2006. ISSN 0869-1231	ЗМ 1.3.
Методичне забезпечення		
1	Методичні вказівки до практичних занять з курсу “Містобудування” (для студентів 1 курсу денної форми навчання спеціальності 6.030601 – “Менеджмент організацій”)./Укл.: Н.Е.Штомпель – Харків: ХНАМГ, 2009.-20 с.	ЗМ 1.1. ЗМ 1.2. ЗМ 1.3.

Бібліографічні описи, Інтернет-адреси		ЗМ
Електронне забезпечення та Інтернет-ресурси		
1	<p>Дистанційний курс “Містобудування” (для студентів 1 курсу денної форми навчання спеціальності 6.030601 – “Менеджмент організацій”)./Авт.: Н.Е. Штомпель – Харків: ХНАМГ, 2009.</p> <p>на сайті Центру дистанційного навчання Харківської національної академії міського господарства: http://www.ksame.kharkov.ua/moodle/</p>	<p>ЗМ 1.1.</p> <p>ЗМ 1.2.</p> <p>ЗМ 1.3.</p>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ШТОМПЕЛЬ Наталя Едуардівна

Програма та робоча програма навчальної дисципліни **«Основи містобудування і архітектури»** (для студентів 2 курсу денної , 3 курсу заочної форм навчання та ФПО, за напрямом підготовки 6.050701 Електротехніка та електротехнології зі спеціальності "Світлотехніка і джерела світла").

Комп'ютерне верстання: Н.М. Колісник

План 2011, поз. 55 Р

Підп. до друку 10.02.2011 р.
Друк на ризографі
Тираж 10пр.

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 1,4
Зам. № 6969

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001